

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. II. Qvis Creare Possit Et Qvomodo Creentur Cardinales, Ubi Etiam De
Eorum Prærogativis Agitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

S. Clementis	<i>Clericor. Regular. Ministr. Infirmis, & Congreg. Bethleemitarum in Indiis.</i>	Casinus	<i>SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum.</i>
Sacripantes	<i>Totius Ordinis Carmelitarum.</i>	Pamphilius	<i>Cisterciensium.</i>
Spinula	<i>Olivetorum.</i>	Ottobonus	<i>Redempt. Captivorum B. Mariae de Mercede, & S. Hieronymi, seu S. Alexii.</i>
Paulutius	<i>Clericorum Regular. Minorum.</i>	Imperialis	<i>Totius Ord. S. Augustini, & Montis Virgin.</i>
Corfinus	<i>Servorum B. Mariae.</i>	Barberinus	<i>Reformatorum S. Bernardi Cisterciensium.</i>
Ruffus	<i>Basilianorum.</i>	Albanus	<i>Minorum S. Francisci de Paula, Carthusianorum, & B. Petri de Pisis, seu S. Honuprii.</i>
Vallemanus	<i>Minorum Conventualium S. Francisci.</i>		
Paraccianus	<i>Silvestrinorum, & Coelestinorum.</i>		
Fabronus	<i>Canonic. Regul. Lateranensium, & Vallisumbrosae.</i>		

§. II.

QUIS CREARE POSSIT ET QUOMODO CREENTUR
CARDINALES, UBI ETIAM DE EORUM PRÆ-
ROGATIVIS AGITUR.

SUMMARIA.

1. *Quis possit creare Cardinales?*
2. *An Cardinalium Collegium possit creare Cardinalem?*
3. *An Cardi-*

nales sede Romana vacante possint restituere Cardinalem depositum? 4. *Quibus temporibus creentur Cardinales?*
4. *Qui*

5. Quibus ceremoniis creentur Cardinales? 6. Si absens creetur Cardinalis, qua ceremonia interveniant? 7. Neo-Cardinalis quas expensas & honoraria debeat elargiri in sui promotione? 8. Quam precedentiam sibi attribuant Cardinales? 9. Qu-

nam ipsis negent precedentiam? 10. An habeant precedentiam praesacri Romani Imperii Electoribus 11. Quis titulus attribuitur Cardinalibus & à quo tempore vocentur Eminentissimi.

1. *Quæres 1. A quo creentur Cardinales?*

Ratio dubitandi est, quia in concilio Basileensi anno 1431. sancitum fuit, ut per viam ordinariæ electionis & scrutinium assumatur ad dignitatem cardinalitiam cum consensu cardinalium 1. legitime natus. 2. Vir probus. 3. Doctus, Licentiatuſ aut Doctor. 4. Qui sit triginta annorum. 5. Qui non sit Pontificis aut alicujus cardinalis nepos, verba concilii sunt: *ut electio fiat cum scrutinio & consensu Cardinalium, de viro proba, moribus bonis insignito, justis natalibus orto, id est legitimo, Licentiatuſ aut Doctore, ætatis 30. annorum, qui non sit nepos ex fratre & sorore Pontificis aut Cardinalium.*

Resp. Cardinales creantur à solo Pontifice, ita testantur Fagnanus in cap. ex parte n. 20. de pactis. ibi: cardinalium potestas à solo Papa emanat. Archid. in cap. ubi periculum col. 4. circa finem. ubi de cardinalibus ait: quicquid possunt, habent à Papa de elect. in 6. & ratio est, quia regimen Ecclesiæ est Monarchicum, adeoque penes solum Pontificem debet esse potestas ordinandi & disponendi statum Ecclesiasticum; concordat etiam praxis huc

usque nunquam interrupta sicut nullus cardinalis unquam adhuc creatus fuit, nisi à solo Pontifice, adeo ut cardinales nequidem sede vacante possint cardinalem creare. Glossa in clement. ne Romani verb. potestatis de Elect. Villadiego de Origine Cardinalium quest. 6. vide cap. ubi periculum §. idem de Elect. creatio enim cardinalis spectat ad jurisdictionem papalem, quæ nunquam ad cardinales transit.

Objicies. Qui potest id, quod est plus, etiam potest id, quod est minus, atqui cardinales possunt id, quod est plus: nimirum eligere & creare Pontificem; ergo etiam poterunt quod est minus, scilicet creare cardinalem.

Resp. 1. ad Maj. retorquendo: Capitulum creat Episcopum, quod est plus, ergo etiam sede vacante posset conferre beneficia ad solius Episcopi reservationem spectantia, quod esset minus, & tamen est contra cap. unic. ne sede vacante in 6.

Resp. 2. Dist. Maj. qui potest plus etiam potest quod est minus, si ea sint connexa, nec alterum specialiter reservatum C. Maj. si non sint connexa sed disparata, & alterum

Gg 2

spe-

specialiter reservatum N. Maj. & sic dist. Min. ac N. Conseq.

Corollarium. 1. à facultate creandi cardinalem adeò excluditur collegium cardinalium, ut etiam si subesset necessitas vitandæ discordiæ & accelerandæ electionis summi Pontificis, tamen hæc potestas ei non competat, quia huic necessitati aliis rationibus est occurrendum, ut notat Hostiensis *in cap. licet de elect. in 6.*

3. Corollarium 2. Ob eandem rationem collegium Apostolicum non potest sede vacante restituere nec habilitare cardinales per Papam privatos seu depositos, etiam ad vocem. *cap. un. de sibi smat. in 6.*

Quæres 2. *Quibus temporibus creantur Cardinales?*

4. Resp. Determinatio temporis, quo cardinales creantur, est arbitraria, quamvis antehac fuerit consuetudo creandi & denominandi cardinales in quatuor temporibus, tempore quadragesimæ, in festo trium regum, ad imitationem patrum antiquorum, qui hisce temporibus sacerdotes ordinare consueverunt.

Quæres 3. *Quibus ceremoniis creantur Cardinales?*

5. Resp. Pontifex solet duobus modis cardinales creare & denominare: Primus est, quod cardinales nepotes Pontificis illis, quos Pontifex vult creare cardinales, & qui sunt Romæ præsentis, pridie creationis suæ id insinuent, qui proinde altero mane hora consueta in

palatio Apostolico se sistunt, & Pontificem expectant; quando ergo & postquam consistorium secretum est conclusum, Pontifex eos publice denominat ac pronunciat, quos ad dignitatem cardinalitiam vult promovere, post hoc intromittuntur in consistorium, & postquam unus post alterum coram Pontifice procidit in genua, imponit cuius beretum rubrum, la berotta rossa, his verbis: *Esse Cardinalis*, & format super eum signum crucis, eique insinuat feriis verbis, ad quos & quantos honores sit elevatus, ac adhortatur ut mores & vitam honoribus dignam gerat, quo facto neo-cardinalis beretum deponit, & exosculatur pedes pontificis, &c.

Alter modus refertur esse, quod pontifex in secreto consistorio proponat & pronunciet illos secundum ordinem eorum status & conditionis, ac postea eorum designationem regenti cardinali nepoti transmittat, qui dein suum cameræ præfectum sive magistrum cameræ & primariam suam Rhedam mittit, ad vocandos neo-denominatos cardinales, quos deinde præsentis ad suum curat duci cubiculum, ubi neo-creato raditur corona (scilicet tonsura) & induitur veste cardinalitia, violacei coloris; priores autem vestes relinquuntur & cedunt cardinalis nepotis cameræ adjutanti; & barbitonsori, qui neo-creatum radit, dantur 25. coronati. Posthac cardinalis nepos neo-cardinalem retinet ad prandium & honorifice tractat,

tractat, in cubiculo concedit neo-cardinali præcedentiam, secus extra cubiculum, posthæc omnia neo-cardinalem ducit ad Pontificem, coram quo tribus distinctis vicibus ille in genua procidit, Pontificis pedes exosculatur, cui à manu pontificia beretum rubrum imponitur; post peractas dein humillimas gratias neo electus discedit, in veste cardinalitia invisurus consanguineos Pontificis; quo facto domi remanet usque ad proximum & publicum consistorium, interimque utitur veste violacea, nempe interiori solum & captio (in sottana & mozzetta) neque ullum, qui eum invisit, neo-cardinalis comitatur ultra januam sui cubiculi, etiam si ab alio cardinali invisatur, quamvis moris sit, quod nullus cardinalis neo-cardinalem visitet ante peractum publicum consistorium; quod si tamen amicitia causa aut alia ex ratione forsan invisere vellet, id fieri solet de nocte, ne quis advertat.

- 6 Porro si quis absens creatur cardinalis, noviter creato insinuationem collatæ dignitatis defert vel pontificius vel à regente cardinale nepote dimissus nuntius, cui liberale honorarium dari consuevit, adeo ut præfati nuntii subinde 500. coronatos acceperint; imo cardinalis Franciscus Peretti de Montalto anno 1641. huic nuncio 1000. ludovicos aureos (louis d'or) erogaverit; & hoc honorarium (deductis viz expensis) in tres divi-

ditur partes, quarum una tertia generali postarum præfecto, altera cardinalis nepotis secretario, ultima denuo pars tertia ipsimet nuntio debetur.

Beretum rubrum transfert neo-denominato pontificius quidam prælatus domesticus sacri palatii, una cum brevi Apostolico, quod dirigitur ad nuntium Apostolicum, Archi-episcopum, Episcopum aut principem (vel etiam regem aut Imperatorem) cui locus ille subest, in quo neo-cardinalis moratur, quod breve apostolicum hujus est tenoris, quod princeps talis ecclesiasticus vel laicus requiratur, ut beretum rubrum neo-creato cardinali nomine summi pontificis imponat, quæ bereti impositio, certis solennitatibus & ceremoniis in Ecclesia fieri consuevit.

Domestico Prælato, qui beretum defert, insignia solent conferri honoraria five dona, subinde mille coronati, mille ludovici aurei, imo & tria millia coronatorum, quæ honoraria ille cum reliquis prælatis domesticis dividere solet ac debet.

Dum beretum rubrum ad civitatem, in qua noviter creatus degit, delatum fuerit, illud per publicas plateas ad omnium conspectum portatur. Posthæc determinatur dies quidam dominicus vel festivus, quo in neo-cardinalis ædibus congregentur ablegatus pontificius, qui beretum transfudit, prælatus vel missus qui beretum noviter creato cardinali imponat, & denique

que omnes illi, qui in venerationem neo-cardinalis huic sollemnitati interesse volunt; hi omnes equitant vel alio modo pro opportunitate loci, procedunt ad Ecclesiam, finitis precibus & sacro celebrato missus pontificius sese induit paramentis, conscendit thronum paulo eminentiorem, ut ab omnibus videri possit, posthac beretum rubrum reponit super altari, tradit praelato pontificio breve apostolicum, quod summa veneratione acceptatur, & ab aliquo praelati domesticis publicè praelegitur, quo facto memoratus praelatus quaedam profert de meritis neo-creati cardinalis, & debere hoc breve apostolicum mandari executioni; posthac neo-creatus cardinalis accedit altari, genua flectit, deponit iuramentum modo & tenore Romae transmissio; interim praelatus pontificius deponit mitram, persolvit aliquas orationes consuetas & neo-cardinali imponit caputium (il capucio della cappa) praelato autem rursus imponitur mitra, qui postmodum beretum rubrum accipit à missio pontificio, illudque capiti neo-cardinalis imponit, & ei praebet osculum pacis; quo peracto beretum rubrum neo-cardinalis, & praelatus pontificius mitram deponunt, posterior intonat hymnum *Te DEUM laudamus*.

Finito hymno ambrosiano, praelatus pontificius persolvit orationem sive collectam pro neo-cardinale, populo autem impertitur

benedictionem, quibus omnibus peractis praesentes omnes comitantur neo-cardinalem ad ejus aedes, qui dum equitat, rubrum beretum capiti impositum gestat, domum vero perveniens agit gratias omnibus, qui ei exhibuerunt honorem & comitati sunt.

Quando neo-cardinalis Romam proficiscitur, pileum cardinalitium è manibus Pontificis accepturus, debet is in itinere esse indutus curta veste violacea, & in capite gerere pileum coloris nigri, dum autem Romam pervenit, debet extra urbem & certo loco descendere & semet induere veste, qua cardinales utuntur in urbe, veste nimirum exteriori sive talari & rochetto, in capite tamen gerit pileum nigrum, post hanc pergit unum cum rhedis & curribus, qui ei mittuntur obviam, ad regentem cardinalem nepotem, eidem solitas ceremonias oblaturus & persoluturus, à quo deinceps ducetur ad Pontificem, coram quo procidit in genua, ejus pedes exosculatur, & gratias agit pro collato sibi honore, beretum cardinalitium deponit & in manus summi pontificis consignat, quod Pontifex pro more accipit & postea neo-cardinali rursus imponit; postquam autem neo-cardinalis discedit à Pontifice, comitatur cardinalem nepotem ad suum conclave, & deinceps omnes Pontificis consanguineos visitat, illisque debitum honorem & visitationem exhibet.

Post.

Postquam neo-cardinalis omnes has ceremonias peregit, & curialia observavit, revertitur ad suas ædes, ibique remanet, donec ei à Pontifice infinuata fuerit facultas comparandi in publico consistorio, interea tamen potest visitari quidem ab aliis, sed privatim & sine solennitate, non autem suo conclavi exire, nec visitantes comitari audeat, quicumque etiam fuerint.

Postquam igitur dies sollemnis & publici consistorii fuerit denominata, qua neo-cardinalis pileum rubrum sit accepturus, is se confert ad palatium summi Pontificis, quo etiam reliqui cardinales se conferunt ad conclave, in quo Pontifex se induit suis paramentis, neo-cardinalis discedit ad capellam Sixti (la capella di sisto) Pontifex autem induto suis paramentis reliqui cardinales bini & bini transeunt ad ambitum consistorialem, (la sala del consistorio) posthæc duo cardinales diaconi vocant neo-cardinalem, eumque adducunt ad consistorium, in cujus ingressu profunde genu flectit, idem repetit in medio, & tertio demum ad gradus solii Pontificii; posthæc ascendit gradus & osculatur primo pedes summi Pontificis, tandem admittitur ad osculum manus & oris; peractis hisce transit ad omnes cardinales, incipiendo à seniori, ad osculum pacis peragendum, quo facto intonatur hymnus: *Te Dæum laudamus*, dein procedunt cardinales bini & bini ad capellam Sixtinam,

stant circa altare, tandem venit & neo-cardinalis & flectit coram altari, dum autem decantatur versus ex hymno præfato, te ergo quæsumus, ejusdem caput tegitur caputio (il capucio della cappa) & se prosternit ad gradus altaris, & manet prostratus, usque dum finiatur hymnus, post hæc cardinalis decanus vel senior stans ad latus altaris aliquot collectas persolvit, neo-cardinalis autem surgit, eique per cardinalem decanum vel seniore deponitur prædictum caputium, & in præsentia duorum seniorum cardinalium, presbyteri unius & diaconi alterius dictorum: gli altri due capi d'ordini, & illius cardinalis qui est supremus Ecclesiæ Romanæ camerarius, il cardinale camerlengo dictus, porrigitur neo-cardinali juramentum perlegendum & postea præstandum, cardinalibus reliquis interim ad sua loca & stationes recedentibus, perlecto juramento demum jurat neo-cardinalis se servaturum semper & constanter omnia ea, quæ in tenore perlecti juramenti continentur, quo peracto omnes cardinales ordine superius memorato revertuntur ad conclave consistorii, & ultimo sequitur neo-cardinalis, qui coram Pontifice genu flectit & magister ceremoniarum eidem rursus imponit prædictum caputium, Pontifex fundit aliquas preces, & accipiens pileum rubrum, eundem neo-cardinalis capiti imponit, dicens: *Ad gloriam Omnipotentis Dei*

Et decorem sacrae Apostolicae sedis, accipe pileum rubrum speciale signum dignitatis Cardinalitiae, ad significandum: quod re oporteat esse imperterritum ad fundendum sanguinem tuum, imo moriendum pro fide, pro Ecclesia Romana pace, quiete, emolumento & incremento. In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.

Quo finito Pontifex revertitur ad suum conclave, neo-cardinali autem pileus & caputium deponitur, & recedit ad aliquod latus, ibique remanet, donec reliqui cardinales secundum ordinem exiverint ad ambitum regium, dictum *sala regia*, ibique fuerint collocati in corona, quos sequitur neo-cardinalis, & unum post alterum accedit, ac facta inclinatione agit gratias pro exhibito sibi honore ac favore; demum recedit, eumque reliqui cardinales accedentes gratulantur, ac discedunt, solus vero cardinalis nepos remanet & neo-cardinalem secum ducit domum ad prandium.

Pileum rubrum, quem ei Pontifex imposuerat, neo-cardinali defert patinae impositum quidam ex secretioribus camerariis, cui pro honorario offeruntur 3. vel 4. & etiam 500. coronati, famulo autem, qui pileum portavit, datur annulus 25. vel 30. coronatorum; debet item neo-cardinalis plura alia honoraria post consistorium expendere, quae ascendunt summam 370. coronatorum. Nimirum:

Alla sagrestia del papa, sacrificii pontificii ducatos	25.
à maestri delle ceremonie del papa, magistro ceremoniarum	100.
Al secretario, clerico computista del sacro collegio, secretario, scriba, & computista cuius ducatos	75.
Alli cantori del papa, pontificiis cantoribus	30.
ai cubicularii segreti del papa, pontificiis secretioribus cubiculariis	20.
ai custodi generali delle vesti del papa, custodibus vestium pontificis	10.
ai sotto cammerieri del papa, inferioribus cubiculariis pontificis	6.
ai diaconi, subdiaconi della capella del papa, diaconis & subdiaconis capellae papalis	4.
al clerico di capella	2.
al custode di capella, custodi capellae	1.
ai due chierici di capella secreta	6.
ai palefrenieri del papa, stabulariis pontificis	25.
ai mazzieri del papa	15.
ai cursori del papa	10.
al custode della porta di ferro	6.
al custode delle catene.	4.
al custode de giardini segreti	3.
alla forreria del papa	5.
à quattro scopatori segreti	4.
ai musici di castello S. Angelo	6.
alli maestri delle ceremonie per li mantelleti de consistorio publico, magistris ceremoniarum pro ornatu adhibito in consistorio publico	12.
Summa	370.

Quz

Quæ summa traditur cuidam magistro ceremoniarum, qui illam deinceps distribuit; Cæterum feccretioribus cameræ prælatis solent offerri ut minimum 1000. coronati aurei, imo cardinales ex stirpe principum feruntur dedisse 4. aut 5000. coronatorum.

8 Quæres 4. *Quam præcedentiam sibi attribuant Cardinales?*

Magnam sibi vindicant cardinales dignitatem & autoritatem, eamque prætendunt non solum principibus superiorem, sed ferè regiam; equidem præ omnibus principibus præcedentiam & statim post reges locum desiderant, & eum

2. sibi vindicant, præ omnibus legatis regiis, cum dicant quemlibet eorum posse eligi in Pontificem, ac tandem ipsimet Imperatori præferri.

9 Hanc tamen præcedentiam cardinalibus controvvertit Dux Venetus, quia se caput dicit Reipublicæ, cui corona debetur, *d' una Republica coronata*. Eandem præcedentiam legitur in controversiam traxisse Carolus Archidux Austriae Episcopus Vratislaviensis, Imperatoris Ferdinandi junior frater, prout notatur in *Mercurio francois*, dum enim Carolus per Italiam in Hispaniam tenderet, venit is Milanum & Florentiam quidem, Romam tamen accedere noluit, dubius num Romæ ita tractaretur, & eo haberetur honore, quem sibi prætendebat deferri? scilicet an in sacello papali locum & sedem ante omnes cardinales presbyteros & immedia-

tè post cardinales episcopos obtineret? benè conscius, quod Principi de Condè Gallo & principaliori Principi ex stemmate regio, item Duci Sabauda ac Magno-Duci Florentiæ tantum licuerit sedere ante ultimum cardinalem diaconum.

Quando item præfatus Dux Carolus Florentiam attigit serenissimam sororem suam & defuncti Magni-Ducis viduam ejusque filium Ferdinandum II. invisurus, renuit Carolus Archidux concedere præcedentiam & manum dexteram cardinali Carolo de Medices, cum tamen esset consuetudo in Italia, quod cardinales in Italia habeant præcedentiam præ omnibus principibus, etiam in propriis ædibus & palatiis; quapropter medium hoc adinventum, ut Archidux Carolus & cardinalis de Medices in tali cubiculo convenirent, in quod per duas januas intrare liceret, adeoque unus per hanc & alter per aliam januam intrarunt & ita stantes sunt collocuti, quo sermone finito postquam sibi valedixerunt, quilibet eorum per suam januam exivit.

Eandem præcedentiam cardinalibus negant in Germania Eminentissimi & Serenissimi Principes Electores S. R. Imperii; exemplum allegat Munchmayer *Jurispr. part. 3. cap. 4. fol. 214.* ubi refert, quod in coronatione Caroli V. Matthæus Schiener, Episcopus Sittensis, cardinalis presbyter tituli S. Pudencianæ,

Hh

tianæ,

tianæ, Matthæus Langen de Weltenburg, Archi-Episcopus Salisburgensis & cardinalis diaconus, tituli, S. Angeli in foro piscium, item Wilhelmus Jacobus de Croy, Episcopus Cameracensis & Archi-Episcopus Toletanus, cardinalis tituli S. Mariæ in Aquino, qui in Januario anno 1521. in Comitibus Wormatiensibus obiit, Electoribus præcedentiam cesserint.

Nimis humilem censuram de cardinalium prærogativis monstraverat, ac omnimodum cardinalitæ dignitatis vilipendium orbi expresserat Fridericus Wilhelmus, Elector Brandenburgicus. Equidem dum Quidobaldus Archi-Episcopus Salisburgensis, & Primarius S. Cæsareæ Majestatis Commissarius in Comitibus Ratisbonensibus, anno 1663. creatus erat cardinalis, præfatus Archi-Episcopus omnibus Principatibus Imperii Statibus insinuans se ad dignitatem cardinalitiam esse promotum, ab omnibus Statibus (excepto Brandenburgico) desuper receperat litteras gratulatorias. Dum verò idem Archi-Episcopus ex Legato Brandenburgico tunc temporis Ratisbonæ existente quæreret, cur ab ejus Principali non reciperet responsum, cum tamen eidem intimasset, noviter sibi collatam cardinalatus prærogativam, se excusavit Legatus, & se desuper instructionem non habere, se tamen velle repetitam mentionem facere apud suum Principalem; quapropter præfatus Elector Fri-

dericus Wilhelmus tandem Quidobaldo rescripsit ac respondit: *se putasse gratulatione opus non esse, imò censuisse Primatem S. R. I.* (is enim est Archi-Episcopus Salisburgensis) *esse digniorem Canonico S. Petri Romæ* (ita appellaverat cardinales) *quod si tamen gratulationem præstenderet, se illam bisse velle exhibere.* Verum quid hic sit respondendum, judicet orbis.

Juxta constitutionem Sixti V. cardinales æquiparantur regibus, quapropter si in coronatione Pontificis aut alia solennitate ad mensam pontificiam perveniat rex quidam, assignatur ei locus post primum cardinalem, scilicet Decanum collegii cardinalitii Episcopum Ostiensem, quod si plures reges sint præsentis, sedent ii inter reliquos cardinales episcopos, ita tamen ut cardinalis episcopus semper obtineat locum superiorem. Primogenito filio regis non conceditur locus & sedes inter cardinales episcopos, sed assignatur ei locus immediate post primum cardinalem presbyterum, prout colligitur ex ceremoniali pontificio, præsertim Christophori Marcelli Episcopi Corcyensis, aliorumque authorum. Aliqui volunt, quod reges in sacello papali locum suum sortiantur post cardinalem decanum; Christina Sueciæ regina habuit in præfato sacello specialem locum sibi assignatum, & in suo conclavi quoties à cardinalibus visitata, superiorem locum retinuit, ejusque sedes, quæ

utaba-

utebatur, semper erat pretiosior, quam reliquæ, quibus cardinales infederant, quod tamen cardinales sibi non duxerunt præjudicio, quia is honor reginæ, quæ fidem catholicam amplexa, ut peregrinæ, & ex humanitate concedebatur.

Porro hæc præcedentia obtinet Romæ, apud exterarum enim provinciarum hæc cardinalibus rixas parit; hinc memoratu dignum, quod legitur de Francisco Duce de Valois & Anguolesme, postea hujus nominis primo Galliarum Rege, qui dum edoctus erat, quod cardinalis de Brie (qui tempore Ludovici XII. administrationem regni dirigebat,) sibi in publico conventu præcedentiam attribuere voluerit, ea ratione, quod cardinalibus competat privilegium sedendi ad dexteram regis, præfatus Dux cardinali nuntiari mandavit, consultius fore, si is privilegio suo uteretur Romæ, quam in Galliis, ne alioquin caput eodem tingeretur rubore, & pingeretur colore, quo pileus cardinalitius.

¶ Quæres 5. Quis titulus attribuatur Cardinalibus?

Resp. Pontifex eos appellat fratres, ab aliis demum olim vocabantur Illustrissimi Signori, Illustrissimi Domini, hodie dum dicuntur Eminentissimi, qui titulus iis concessus fuit ab Urbano VIII. die 10. Junii anno 1630. per specialem constitutionem consistorialem, ita quidem, ut idem titulus Eminen-

tissimi nulli tribuendus sit, nisi Principibus Electoribus Ecclesiasticis S. R. I. & demum magno ordinis Equestris Melitensis Magistro, & quod si titulus Eminentissimi à quoquam (exceptis Imperatore & Regibus) cardinali cuidam non tribuatur, litteræ, in quibus prædictus titulus *Eminentissimi* est omissus, non acceptantur. prout pluribus exhibet Crüsius fol. 189. Imperator vocat cardinales *Reverendissimos*, Rex Hispaniarum *Muy Reverendo*, quod in idem recidit, cum Hispani superlativo careant; Rex Galliarum *Mons Cousin*, hoc est: affines sive patrueles; Rex Poloniae loco Dominationis *Illustrissima Vestram Illustrissimitatem* dicit. omnes autem alii, qui cardinales vocant *Illustrissimos*, vult Pontifex: ut deinceps vocent *Eminentissimos*, sicut ad litteram habet constitutio prædicta Urbani VIII.

Cardinales qui sunt stemmatis Regii, aut sanguine Principes, se Principes vocare non audent, sic Cardinalis Sabaudus se appellabat Mauritium Cardinalem de Sabaudia, non autem sic: Mauritius Cardinalis & Princeps Sabaudia. Cardinales Galli ex familia Regia se vocarunt Cardinales de Bourbon, Cardinales ex familia Lotharingica audierunt Cardinales Lotharingi, præ memoriæ. & magnus ille Episcopus Passaviensis, ex Comitibus modo Principibus de Lamberg, dictus erat Cardinalis de Lamberg, Modernus Christianus Augustus Dux
Hh 2 de

de Saxen-Zeiz, vocatur simpliciter Cardinalis Saxo, vel de Saxonia. neque etiam cardinalis insignibus suis apponere audeat pileum vel coronam Ducis aut Principis; quorum omnium ratio est, quod in dignitate cardinalitia jam involvatur ac exprimatur omnis prerogativa, quae alias ex appellatione vel insignibus Ducis aut Principis provenire possit.

§. III.

DE JURE CARDINALIUM QUOAD EPISCOPATUS,
ET POTESTATE IN EORUM TITULIS.

SUMMARIA.

1. An promotus ad Cardinalatum possit retinere Episcopatum, quem ante obtinebat, & proponitur ratio dubitandi? 2. Adstruitur sententia affirmativa. 3. An Cardinalis in Ecclesia in qua habet Canonicatum, in eadem possit eligi vel postulari debeat in Episcopum? 4. An Cardinalis qui obtinet Episcopatum teneatur ad residentiam in sua Ecclesia? 5. Quot mensibus per annum Cardinales Episcopi aut alii Episcopi à suis Ecclesiis

possint abesse? 6. An Cardinales non habentes Episcopatum teneantur residere in Curia Romana? 7. Pena non residentium quanam sit? 8. Quam potestatem habeant Cardinales in suis titulis sive Ecclesiis sui tituli? 9. Cardinales in suis titulis habent jus excommunicandi, suspendendi, interdicens, visitandi &c. 10. An habeant jus instituendi? 11. An in suis titulis possint uti insignibus Pontificalibus?

¶ Quæres 1. An Cardinalis possit retinere Episcopatum, quem ante suam promotionem obtinebat.

Ratio dubitandi est 1. quia Cardinales tenentur consulere & assistere Papæ. c. fundamenta. §. decet. de Elect. in 6. 2. tenentur in suis titulis & Ecclesiis urbis personaliter residere, ita ut etiam à tantæ dignitatis fastigio sint deponendi, si ad eas adire, contumaciter detre-

ctaverint. c. 2. de cleric. non resid. Episcopatus autem similiter continuam residentiam requirit c. qualiter eod. tit. c. pervenit cum seqq. caus. 7. quest. 1. nam durum est, dimittere Ecclesiam sine sponso, & paria sunt non habere sponsum vel prorsus inutilem. cap. 2. de translat. Episcop. in quo Capitulo summus Pontifex noluit admittere postulationem factam de cardinali ad Archi-